

บทความวิชาการ**การสร้างพลังการคิดเชิงบวกเพื่อพัฒนาความสามารถในการดูแลผู้ป่วยเด็กวิกฤต
ของนักศึกษาพยาบาล Generation Z****Empowerment of Positive Thinking to Develop the Ability to Caring of Critically
Ill Children for Generation Z Nursing Students.**

Received: Jan 23, 2020

Revised: Feb 24, 2020

Accepted: Feb 28, 2020

ปุณณภา ศรีสมบุรณ์ พย.ม. (Punnapa Srisomboon, M.S.N.)¹ณัฐปภัณท์ เพียรชัยญญกรรม พย.บ. (Natthapan Phianthanyakam, B.S.N.)²วารินญา อาจธรรม พย.ม. (Warinya Attham, M.S.N.)³สุดารัตน์ วันงามวิเศษ พย.ม. (Sudarat Wanngamwiset, M.S.N.)⁴**บทคัดย่อ**

พลังการคิดเชิงบวกเป็นพื้นฐานของการสร้างสติปัญญาให้คนเราเกิดการแก้ปัญหาและการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นจุดเริ่มต้นของการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ค้นคว้าหาแนวทางที่ส่งผลในทางที่สร้างสรรค์และเกิดประโยชน์สุข บุคคลที่มีพลังด้านบวกเป็นบุคคลที่มีพลังและมีศักยภาพต่อการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีกว่า เป็นการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันและต่อยอดศักยภาพการเรียนรู้เพื่อเป็นเกราะป้องกันความเสี่ยงและปัญหาการจัดกิจกรรมการสอนทางคลินิกทางการพยาบาลเด็กวิกฤตโดยเสริมสร้างพลังการคิดเชิงบวกให้นักศึกษาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีผลลัพธ์การฝึกปฏิบัติงานที่ดีและมีความสุข จากประสบการณ์การสอนในคลินิก เด็กผู้ป่วยเด็กวิกฤต นักศึกษาพยาบาลจำนวน 8 คน ให้ข้อมูลความรู้สึกก่อนฝึกประสบการณ์ว่า “รู้สึกกลัวมาก ไม่มั่นใจในตนเอง ไม่คุ้นเคยกับการดูแลเด็กที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ รู้สึกกดดันและตื่นเต้นที่จะได้ดูแลเด็กที่มีอาการวิกฤต” และเมื่อนำแนวทางการสอนในคลินิกโดยใช้พลังการคิดบวกไปใช้พบว่า ประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับคือ “ได้อิสระในการฝึกปฏิบัติงาน ได้เห็นตัวอย่างการทำงานเป็นทีมที่ดี ได้ความรู้และประสบการณ์ที่ดี มีความรู้สึก ดีใจ อุ่นใจ มีความสุข ไม่กดดัน เชื่อมั่นในอาจารย์และเชื่อมั่นในตัวเอง ประทับใจ ภูมิใจ และรักในการเรียนวิชาการพยาบาลเด็ก” ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวจะสอดคล้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษาที่ได้บัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ ส่งผลให้ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจ นักศึกษามีผลลัพธ์ที่ดี มีความสามารถ ในการดูแลผู้ป่วยเด็กวิกฤต

คำสำคัญ: การคิดเชิงบวก, การดูแลผู้ป่วยเด็กวิกฤต, นักศึกษาพยาบาล¹พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี Email: punnapakob@gmail.com^{2,3,4}พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (ด้านการสอน), วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรีEmail: ²phianthanyakam@gmail.com, ³warinya.attham@gmail.com, ⁴wanngamwiset.s@gmail.com

Boromarajonani College of Nursing Changwat Nonthaburi, Thailand

Abstract

Power of positive thinking is fundamental for strengthening human intelligence towards effective problem-solving and decision-making strategies. It is the beginning of creative thinking and is ability to seek for creative solutions leading to positive outcomes. A person with positive thinking has power and development capability to better changes. This enhances the ability to protect and extends the ability to learn to prevent risks and problems. In this regard, designing clinical nursing training for pediatric patients in intensive care by focusing on strengthening positive thinking ability for students is important because it serves as a tool to enhance the students' performances and happiness. From teaching experiences in pediatric intensive care unit (PICU), 8 nursing students expressed their pre-training feeling of "fear, lack of self-confidence, unfamiliarity of caring for ventilated pediatric patients, and being stressed and excited to take care of pediatric patients in intensive care unit." This is consistent with the study of clinical experiences of nursing students who took care of pediatric patients in intensive care unit. Nursing students expressed feeling of high fear and stress. They are Generation Z students that embrace characteristics of being: highly independent; fast in thinking, acting, and improving; highly confident; and being able to access and use technology and the internet. They are able to apply positive thinking strategies to clinical instructions. Hence, students experienced "freedom in practicing, a chance to see an example of good teamwork, knowledge and good experiences as well as feelings of gladness, warm-heartedness, happiness, lack of stress, confidence in teachers and themselves, good impression, pride, and passion in studying pediatric nursing." The outcome meets the standard of higher education in achieving desired characteristics of nursing graduates resulting in satisfaction, good performance, and competency in taking care of pediatric patients in intensive care unit.

Keywords: positive thinking, critical care in children, nursing student

บทนำ

พลังการคิดเชิงบวกเป็นพื้นฐานของการสร้างสรรค์ ปัญญาให้คนเราเกิดการแก้ปัญหาและการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นจุดเริ่มต้นของการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ค้นคว้าหาแนวทางที่ส่งผลในทางที่สร้างสรรค์และเกิดประโยชน์สุข¹ บุคคลที่มีพลังคิดบวกจะเป็นบุคคลที่เปี่ยมไปด้วยพลังความคิดสร้างสรรค์ มีความเข้มแข็งมั่นคงในจิตใจ สามารถฝ่าฟันก้าวข้ามวิกฤตของชีวิต มีความมุ่งมั่น และปฏิบัติงานได้สำเร็จ ดังนั้น การใช้พลังคิดเชิงบวกจึงสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถในการดูแลผู้ป่วยเด็กวิกฤตของนักศึกษาพยาบาล Generation Z เนื่องจากนักศึกษามีความ

หนักใจ วิตกกังวล กลัว และไม่สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับข้อมูลบางอย่างได้ตามที่พ่อแม่เด็กคาดหวัง ซึ่งความคาดหวังของผู้รับบริการทางสุขภาพ บางกิจกรรมนักศึกษาไม่มั่นใจและไม่เชื่อมั่นในความสามารถของตนในการดูแลผู้ป่วย สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษา มีความหนักใจ วิตกกังวล และกลัว ซึ่งเป็นทัศนคติในทางลบ จึงทำให้เกิดความรู้สึกลงในทางลบได้² ซึ่งผลกระทบต่างๆ เหล่านี้จะทำให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานได้ไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้ป่วยไม่ได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพและนักศึกษาก็ไม่มีความสุข ดังนั้น การนำพลังคิดเชิงบวกมาพัฒนาความสามารถในการดูแลผู้ป่วยเด็กวิกฤตกับนักศึกษา จะส่งผลให้นักศึกษามีพลังความสามารถที่เข้มแข็ง

ขจัดความกลัว ความเครียด และอคติต่อการปฏิบัติกรรพยาบาล เกิดการตระหนักรู้ และเข้าใจตนเอง นำไปสู่ความเข้าใจ และเห็นใจผู้ป่วย เกิดความสุขจากกระบวนการเรียนรู้เชิงบวก มองเห็นคุณค่า และเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจต่อวิชาชีพพยาบาล แต่ทั้งนี้อาจารย์ผู้สอนบนคลินิกเป็นบุคคลสำคัญที่จะเสริมพลังคิดบวกให้กับนักศึกษาพยาบาล Generation Z เพื่อพัฒนาความสามารถในการดูแลผู้ป่วยเด็กวิกฤตได้ ซึ่งบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการสร้างพลังคิดบวกให้กับนักศึกษาพยาบาลและผลลัพธ์จากกรณีศึกษาในการนำแนวทางสอนในคลินิกโดยนำพลังการคิดบวกไปใช้ โดยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญเกี่ยวกับแนวความคิดสร้างพลังการคิดเชิงบวกเพื่อพัฒนาความสามารถในการดูแลผู้ป่วยเด็กวิกฤตของนักศึกษาพยาบาล Generation Z ประกอบไปด้วยแนวคิดคุณลักษณะของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยเด็กวิกฤต และคุณลักษณะของนักศึกษาพยาบาล Generation Z ประสบการณ์และความต้องการของนักศึกษาขณะฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยวิกฤตว่าเป็นอย่างไร เพื่อจะได้พัฒนานักศึกษาให้ได้ตามคุณลักษณะนั้น นอกจากนี้อาจารย์พยาบาลผู้สอนบนคลินิกควรมีความรู้ความเข้าใจในจริยธรรมของอาจารย์พยาบาลในการสอนบนคลินิก นำไปสู่การสอนในคลินิกโดยการสร้างพลังคิดบวกและทราบแนวทางการใช้พลังการคิดเชิงบวกในการสอนบนคลินิกในการดูแลผู้ป่วยเด็กวิกฤตของนักศึกษาพยาบาล Generation รายละเอียดดังนี้

1. คุณลักษณะของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยเด็กวิกฤต

พยาบาลที่จะสามารถดูแลผู้ป่วยเด็กวิกฤตได้ดีต้องมีคุณลักษณะคือ เก่ง หมายถึง มีสมรรถนะเฉพาะทางด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเป็นพยาบาลเด็กวิกฤตได้แก่ ทักษะการตัดสินใจ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การใช้เครื่องมือ การทำหัตถการ การบริหารจัดการ การสื่อสาร มีความรักหรือทัศนคติที่ดีต่อเด็ก มีความละเอียดรอบคอบ ปฏิบัติการพยาบาลอย่างนุ่มนวล ช่างสังเกต เข้าใจธรรมชาติของเด็ก ใส่ใจในการดูแลผู้ป่วยและครอบครัว³ การพัฒนาความสามารถดังกล่าวจึงควรเตรียมพร้อมตั้งแต่การเป็นนักศึกษาพยาบาลเพื่อให้ นักศึกษามีความพร้อมที่จะดูแลผู้ป่วยเด็กวิกฤตหลังจากจบการศึกษาไปได้อย่างมีคุณภาพ⁴

คุณลักษณะของนักศึกษาพยาบาล Generation Z

สังคมไทยมีประชากรรุ่นใหม่ที่กำลังเติบโตเข้าสู่วัยแรงงาน นั่นคือ Generation Z หรือประชากรที่เกิดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา⁵ โดยประชากรเจนเนอเรชั่นซี (Generation Z) เป็นคนที่เกิดมาพร้อมความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การสื่อสาร เป็นคนเปิดกว้างทางความคิดและวัฒนธรรม ยอมรับความแตกต่างของสีผิว ศาสนา วัฒนธรรมประเพณี เพราะโลกอินเทอร์เน็ตทำให้สามารถติดต่อกับเพื่อนต่างชาติได้ง่ายขึ้น อย่างไรก็ตาม คนรุ่นนี้มักเป็นคนที่ทำเพื่อตัวเองก่อน เรียกร้องสิทธิของตัวเอง ชอบอิสระเสรี มีความเป็นตัวของตัวเองสูง มีแนวโน้มเป็นมนุษย์หลายงานที่มีความอดทนต่ำ ไม่รอคอย ตอบสนองต่อความรวดเร็วของโลกได้อย่างทันทีและหาความรู้ผ่านเทคโนโลยีได้ทุกที่⁶ แต่ผลก็คือเด็กจะติดโลกออนไลน์ ทำให้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพลดลง และมีทักษะการสื่อสารด้วยคำพูดน้อยลง

นอกจากนี้ ลักษณะผู้เรียนในยุค Generation Z ยังแบ่งออกเป็น 4 ประเภทได้ดังนี้⁷

1. Activist's คือ บุคคลที่ชอบแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆให้ตนเอง ชอบใช้การระดมสมองเพื่อแก้ไขปัญหา เมื่อสามารถแก้ปัญหาหนึ่งได้ก็จะหาปัญหาใหม่ที่มีความท้าทายมากยิ่งขึ้นในการแก้ไข สามารถเปิดใจยอมรับแนวคิดใหม่ๆได้ดี

2. Reflectors คือ บุคคลที่ค่อนข้างคิดมาก ระมัดระวังในทุกการกระทำ คนเหล่านี้มักจะคิดถึงความเป็นไปได้ในทุกแง่มุมก่อนที่จะลงมือทำ

3. Theorist's คือ บุคคลที่ชอบประยุกต์ใช้ประสบการณ์ของตนเองออกมาเป็นหลักปฏิบัติใหม่ๆโดยจะวิเคราะห์หลักการเหล่านั้นอย่างดีและไม่ใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการกระทำใดๆ

4. Pragmatist's คือ บุคคลที่เน้นการปฏิบัติเป็นหลัก ชอบคิดสร้างสรรค์แนวทางปฏิบัติใหม่ๆ ทันทีทันใด

ดังนั้น อาจารย์พยาบาลจึงต้องเข้าใจธรรมชาติของนักศึกษา Generation Z และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางคลินิกให้เหมาะสม โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีในการค้นหาข้อมูลวิชาการมาประกอบการฝึกปฏิบัติ นอกจากนี้ Generation Z จะชอบการสอนที่ให้นักศึกษาคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) และให้แก้ปัญหา (problem

solving) มากกว่าการท่องจำ จึงควรจัดกิจกรรมการคิดวิเคราะห์กรณีศึกษา การทำ mapping case เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทำให้มีความรู้และเข้าใจมากขึ้น แต่กิจกรรมไม่ควรใช้เวลานาน อาจจัดให้มีการพักระหว่างการสอน เพราะนักศึกษาจะมีระยะเวลาในการสนใจสั้น⁹ และควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความท้าทายและสนุกมากขึ้น ตั้งคำถามให้ชวนคิด โดยใช้คำว่า How & Why ให้นักศึกษาได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเองแล้วใช้วิธี Reflection เพื่อให้นักศึกษาได้เป็นเจ้าของการเรียนรู้ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ผู้สอนควรเลือกวิธีการสอนและกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเข้าใจลักษณะของผู้เรียนแต่ละคน หลักในการปฏิบัติต่อผู้เรียนควรปฏิบัติโดย 1) ไม่ให้ใช้สมองไปกับการท่องจำ 2) ให้สร้างสรรค์แนวความคิดใหม่ๆหรือแนวทางแก้ปัญหาใหม่ ๆ 3) ไม่ตั้งคำถามแก่ผู้เรียนมากเกินไป โดยเฉพาะคำถามที่มีคำตอบตายตัว 4) กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถามของตัวเองเพื่อหาคำตอบในสถานการณ์ที่กำลังปฏิบัติ 5) ให้เทคนิคการค้นคว้า การสืบค้นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ อย่างในการแสวงหาข้อมูลทางคลินิกอย่างต่อเนื่อง 6) มอบหมายงานเอกสารในรูปแบบการคิดวิเคราะห์โดย กำหนดเวลาแบบยืดหยุ่นและให้ปรับปรุงงานจนกว่าจะถูกต้องตามหลักการ 7) กำหนดให้มีการทบทวนการเรียนรู้ที่ได้ปฏิบัติพร้อมทดสอบความรู้นั้นด้วยวิธี oral test อย่างต่อเนื่องและให้การชี้แนะอย่างตรงประเด็น 8) หากมอบหมายงานเอกสารแบบกลุ่ม ต้องให้สมาชิกในกลุ่มเป็นผู้ร่วมประเมินรายบุคคลในการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการทำงาน 9) ใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศที่ใกล้ตัวผู้เรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการมีส่วนร่วมต่อการศึกษาล่าเรียนของผู้เรียนช่วงอายุนี้ทุกรูปแบบ และผู้สอนต้องให้ความรัก กำลังใจ ให้รางวัลเมื่อทำงานสำเร็จ การมอบหมายชิ้นงานที่ท้าทาย ไม่น่าเบื่อ กิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างความสนใจ เช่น ส่งงานที่ผู้สอนสามารถร่วมตรวจได้ โดยที่ผู้สอนมีหน้าที่เข้าไปให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะได้ทันที จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ดังนั้นผู้สอนจึงต้องมีการปรับตัวหรือเข้าใจนักศึกษาพยาบาล Generation Z ให้ลึกซึ้งและมีการคิดค้นนวัตกรรม หรือพัฒนาวิธีการสอนและรูปแบบการสอนใหม่ๆ ซึ่งผู้สอนไม่ควรใช้การบรรยายในการสอนแต่เพียงอย่างเดียว และควรมีการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านนวัตกรรมทางการศึกษา

เป็นต้น ในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้สอนมีทักษะทางเทคโนโลยีใหม่ๆเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของนักศึกษาพยาบาล Generation Z ต่อไป¹⁰

2. ประสบการณ์และความต้องการของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ขณะฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยวิกฤต

จากการศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยเด็กรายบุคคลแบบองค์รวม ในหอผู้ป่วยวิกฤตของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พบประเด็นประสบการณ์ที่ได้รับได้แก่ 1) ความรู้สึกในทางบวก ได้แก่ ดีใจ ภูมิใจ สุขใจ ได้รับความไว้วางใจ มีคุณค่า และความรู้สึกในทางลบ ได้แก่ ความรู้สึกกลัวและเครียด 2) พ่อแม่มีความรักใคร่ผูกพันต่อเด็ก และมีความวิตกกังวล ส่วนเด็กรับรู้สิ่งแวดล้อม ร้องหาพ่อแม่ 3) การพยาบาลรายบุคคลแบบองค์รวม ได้แก่ การดูแลสุขวิทยา ดูดเสมหะ ทำแผล ให้ยา น้ำ และอาหาร พุดคุย เป็นเพื่อนเล่น และให้การดูแลพ่อแม่ของเด็กโดยสร้างปฏิสัมพันธ์ ให้ความช่วยเหลือ และให้ข้อมูลต่างๆ ที่พ่อแม่ต้องการทราบและต้องการให้ช่วยเหลือ ได้แก่ สภาพอาการ การดูแล รักษา ผลการตรวจต่างๆ อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ และระยะเวลาในการรักษา 4) ไม่มั่นใจในการให้การช่วยเหลือและให้คำตอบแก่พ่อแม่เด็กได้ 5) การแก้ไขปัญหาโดยขอความช่วยเหลือจากอาจารย์นศ พยาบาล พี่เลี้ยง และคณาจารย์ที่มีความรู้เพิ่มเติม 6) พ่อแม่ของเด็กมีความรู้สึกและตอบสนองต่อนักศึกษา ได้แก่ ดีใจ สุขใจ ไว้วางใจ ชอบคุณ ยิ้มแย้ม และเป็นญาติมิตร? จะเห็นได้ว่าประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยวิกฤตนั้นหากได้รับการดูแลที่ดีก็จะส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลมีความสุขในการทำงานและมีความมั่นใจในด้านจิตใจ จากคำกล่าวที่ว่า "จิตเป็นนายกายเป็นบ่าว" เมื่อจิตดีแล้วอย่างอื่นก็จะดีตามมาด้วย รวมไปถึงผลสำเร็จจากการทำงานโดยจิตที่เปี่ยมไปด้วยพลัง ซึ่งสำคัญยิ่งในวิชาชีพพยาบาลที่ต้องให้บริการผู้ที่เจ็บป่วยทั้งกายและใจให้ได้รับการเยียวยา พยาบาลผู้ดูแลจำเป็นต้องมีพลังใจที่เป็นบวกเพื่อให้สามารถส่งพลังไปให้ผู้ป่วยและบุคคลอื่นได้ ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่เป็นมิตร ดังนั้นนอกจากอาจารย์พยาบาลจะสอนนักศึกษาให้มีความเก่งเฉพาะทาง มีความละเอียดรอบคอบ ช่างสังเกต มีใจรักในการ

ดูแลผู้ป่วยเด็กวิกฤตแล้ว นักศึกษาพยาบาลที่ฝึกประสบการณ์ ในหอผู้ป่วยเด็กวิกฤตควรได้รับการดูแลในด้านจิตใจเพื่อเสริมพลังในการดูแลผู้ป่วยเด็กวิกฤตเช่นกัน

การขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยเด็กวิกฤต มีปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการฝึกปฏิบัติงานและทัศนคติต่อวิชาชีพของนักศึกษา เช่น สถานที่ฝึกปฏิบัติงาน การฝึกทักษะปฏิบัติการพยาบาล เครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ต่าง ๆ ที่ยากและซับซ้อน ผู้ป่วย บุคลากรในทีมสุขภาพ รวมไปถึงครอบครัวและญาติของผู้ป่วยเด็ก จากการศึกษาความต้องการของนักศึกษาพยาบาลขณะฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยวิกฤตพบว่า นักศึกษามีความต้องการในด้านทักษะปฏิบัติการพยาบาล⁹ ได้แก่

1. ต้องการความรู้ในการดูแลและการใช้เครื่องช่วยหายใจ การอ่านและแปลผลคลื่นไฟฟ้าหัวใจ และการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นสูง เนื่องจากในหอผู้ป่วยวิกฤตผู้ป่วยส่วนใหญ่ใช้เครื่องช่วยหายใจ มีการบันทึกติดตามคลื่นไฟฟ้าหัวใจอย่างต่อเนื่องเพื่อประเมินอาการเปลี่ยนแปลงของผู้ป่วยตลอดเวลา และมีการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นสูง ซึ่งเป็นทักษะที่กำหนดให้นักศึกษาต้องฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยวิกฤต

2. ต้องการการชี้แนะและสนับสนุนในการฝึกทักษะปฏิบัติงานจากอาจารย์นิเทศ อาจารย์พี่เลี้ยง และพยาบาลประจำการ โดยนักศึกษาต้องการผู้ที่มีสัมพันธภาพที่ดี มีความยิ้มแย้มแจ่มใส เข้าใจ เห็นใจ ให้ความรู้ ให้การดูแลแบบเอื้ออาทร เพื่อให้เกิดความกล้าแสดงออกทางด้านความคิด กล้าปฏิบัติทักษะทางการพยาบาล กล้าถามและขอคำแนะนำในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่ดี

3. ต้องการให้อาจารย์นิเทศ อาจารย์พี่เลี้ยงพยาบาลประจำการ มีความยุติธรรมในการประเมินผลการฝึกปฏิบัติงาน โดยในการประเมินผลต้องไม่เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของนักศึกษากับพยาบาลประจำการ และไม่ประเมินโดยใช้ความรู้สึกส่วนบุคคล

จริยธรรมของอาจารย์พยาบาลในการสอนบนคลินิก

อาจารย์พยาบาลควรมีจริยธรรมในการสอนบนคลินิก¹⁰ ดังนี้

1. ด้านการทำประโยชน์ คือ การให้ความรู้กับนักศึกษาด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่จะส่งผลดีต่อพัฒนาการทางสติ

ปัญญาของนักศึกษา รวมทั้งการอบรมบ่มเพาะ ให้นักศึกษาเป็นคนดีของสังคม และเป็นพยาบาลที่ดีในอนาคต มีการเตรียมเนื้อหา และวิธีการสอนที่ถูกต้อง ทันสมัย และเหมาะสมกับนักศึกษา

2. การสอนโดยมีสมรรถนะที่สำคัญ คือ สมรรถนะในเนื้อหาที่สอน สมรรถนะทางคลินิก สมรรถนะด้านการสอน และถ่ายทอดความรู้ และสมรรถนะทางวัฒนธรรม อาจารย์มีเจตคติที่ดีต่อนักศึกษา ต่อวิชาชีพ และสถาบันการศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาเกิดความภาคภูมิใจและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาลและสถาบันการศึกษาของตน เข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมของนักศึกษาและปฏิบัติต่อนักศึกษาต่างวัฒนธรรมอย่างเท่าเทียม

3. จากการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี และองค์ความรู้ทางคลินิกอย่างไม่หยุดนิ่ง กิจกรรมการพยาบาลหลายๆ อย่างที่เคยปฏิบัติในอดีตจึงแตกต่างจากปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนในคลินิกจึงต้องมีการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง

4. เป็นแบบอย่างหรือต้นแบบของการเป็นพยาบาลที่ดี ทั้งความคิด คำพูด และการกระทำ ตัวอย่างเช่น การมาทำงานตรงเวลาและการพูดย้ำความสำคัญของการตรงต่อเวลานักศึกษา คำพูดและการกระทำของอาจารย์ที่สุภาพ อ่อนโยน ให้เกียรตินักศึกษาและผู้ป่วย การยึดจรรยาบรรณวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วย จะทำให้นักศึกษาซึมซับสิ่งเหล่านี้ และนำไปเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ เป็นต้น

5. สร้างบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จากการศึกษาพบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ผู้นิเทศทางคลินิกเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ทางคลินิกของนักศึกษา¹¹ อาจารย์จึงต้องสร้างหรือส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ดี เป็นบรรยากาศแบบเอื้ออาทร อันประกอบด้วยความเห็นอกเห็นใจ (compassion) การมีความรู้ความสามารถ (competence) ความไว้วางใจ (confidence) การมีจิตสำนึกทางจริยธรรม (conscience) และความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร (commitment) การแสดงสีหน้า ท่าทางของอาจารย์ที่สอนด้วยความเต็มใจ ตั้งใจ มีสีหน้ายิ้มแย้ม ยืดหยุ่นตามความต้องการของนักศึกษาอย่างเหมาะสม

การสอน ชี้นำหรือตักเตือนนักศึกษาที่กระทำผิดด้วยใจที่เมตตาและให้ออกาสนักศึกษาในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องหรือผิดพลาด สำหรับนักศึกษาที่มีความตั้งใจในการเรียน มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา ปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือดูแลผู้ป่วยด้วยความใส่ใจ อาจารย์จะต้องหาโอกาสแสดงความชื่นชมหรือให้รางวัล เพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้กับนักศึกษา และสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่น การตรวจรายงานของนักศึกษา อาจารย์ควรให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในจุดที่บกพร่อง ไม่เพียงแต่เขียนเครื่องหมายคำถามหรือบอกว่าผิด โดยไม่ชี้แนะและพยายามหาสิ่งที่นักศึกษาทำได้ดี และเขียนข้อความชื่นชมในจุดที่นักศึกษาทำได้ดี สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการสร้างบรรยากาศที่ทำให้นักศึกษามีความสุข และกระตือรือร้นในการเรียนรู้ การปฏิบัติตนของอาจารย์ด้วยความเป็นกัลยาณมิตรดังกล่าว จึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา

3. การสอนบนคลินิกโดยการสร้างพลังการคิดเชิงบวก

การคิดเชิงบวกเป็นการคิดที่สามารถวิเคราะห์หาส่วนดีของคน สิ่งของ และงาน แล้วมาประสมประสานกันเพื่อให้งานตามภารกิจสามารถบรรลุเป้าประสงค์ได้โดยอยู่บนพื้นฐานของ ความศรัทธา ให้เกียรติ และการมีส่วนร่วม¹² การพัฒนาเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาลทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีคือ ขจัดความกลัวและอคติต่อการปฏิบัติกรพยาบาล เกิดการตระหนักรู้ และเข้าใจตนเอง นำไปสู่ความเข้าใจและเห็นใจผู้ป่วย เกิดความสุขจากกระบวนการเรียนรู้เชิงบวก มองเห็นคุณค่า และเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจต่อวิชาชีพพยาบาล¹¹

คุณค่าของการคิดเชิงบวก

1. **ด้านร่างกาย** ระบบไหลเวียนโลหิตปกติ ลดความเสี่ยงในการเป็นโรคเกี่ยวกับระบบไหลเวียนเลือด เช่น โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง และโรคความดันโลหิตสูง มีไขมันดี (HDL) มากกว่าไขมันเลว (LDL) มีระบบภูมิคุ้มกันโรคที่ดีขึ้น ทำให้ร่างกายแข็งแรง ไม่เจ็บป่วยง่าย และไม่ต้องรับประทานอาหารเสริมหรือยาใด ๆ¹¹

2. **ด้านจิตใจ** การคิดเชิงบวกช่วยสร้างสุข ช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีเสน่ห์ในตนเอง มีคนรักคนอื่นดู ให้ออกาสในการสื่อสารและการทำงาน ทำให้เกิดสภาพคล่องในการ

ทำงานได้เป็นอย่างดี¹² ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีอารมณ์ผ่องใส สร้างบรรยากาศและความสุขให้กับตนเองและผู้อื่นได้

3. **ด้านสังคม** การคิดเชิงบวกช่วยสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นกระบวนการคิดที่ให้ออกาสคนทำงานอย่างอิสระ สามารถมองวิกฤตให้เป็นโอกาสได้ด้วยการมองปัญหาอย่างเข้าใจ แก้ปัญหาทางได้อย่างมีคุณค่า และช่วยสร้างมิตรภาพในการปฏิบัติงาน¹² คนที่คิดเชิงบวกจะมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นได้ดี สามารถเผชิญและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดี มีสติในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล ไม่รีบร้อนตัดสินปัญหาที่อยู่ตรงหน้า และไม่คิดฟุ้งซ่านเติมแต่งปัญหาให้ใหญ่โตขึ้น จึงสามารถค้นพบทางออกของปัญหาได้อย่างง่ายดาย¹¹

หลักการคิดเชิงบวก เปรียบเสมือนบันได 5 ขั้น¹³ ดังนี้

บันไดขั้นที่ 1 มองตัวเองว่าดี คือ การที่คนเราจะมองโลกหรือมองคนอื่นในแง่ดีได้ ต้องมาจากพื้นฐานที่มองและเชื่อว่าตัวเองดีเสียก่อน ขั้นตอนเพื่อการมองตัวเองว่าดี คือ หาข้อดีของตนเอง มองตนเองอย่างถ่อมตัวเพื่อให้เกิดความพอใจในตัวเอง รักตัวเอง แต่ไม่ใช่เพื่อชมหรือคุยกับคนอื่น การถ่อมตัวจึงเป็นคุณสมบัติหนึ่งที่พึงมีควบคู่กับการมองข้อดีของตนเอง สำรวจจุดอ่อนของตนเองเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มความดี

บันไดขั้นที่ 2 มองคนอื่นว่าดี การอยู่ร่วมกันโดยเลือกมองและใช้ประโยชน์จากความดีที่ผู้อื่นมีอยู่ จะช่วยทำให้มีความคิดด้านบวกมากขึ้น

บันไดขั้นที่ 3 มองสิ่งที่เหลืออยู่ ไม่ใช่สิ่งที่ขาดหาย ฝึกมองความทุกข์หรือปัญหานั้นเป็นเรื่องธรรมดา เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นไปแล้วย่อมกลับไปแก้ไขไม่ได้แต่สามารถนำวิกฤตหรือปัญหานั้นมาพิจารณาว่ามีข้อดีอะไรแฝงอยู่หรือจะใช้ประโยชน์จากปัญหานั้นได้อย่างไรบ้าง

บันไดขั้นที่ 4 หมั่นบอกตัวเอง ความคิดเป็นต้นทางและบ่อเกิดของการกระทำ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องทำให้ความคิดดี ๆ อยู่กับตัวเราตลอดเวลา เช่น บอกตัวเองว่าเป็นคนเก่ง ทุกครั้งที่ทำอะไรสำเร็จ แม้จะเป็นเพียงความสำเร็จเล็กน้อย บอกตัวเองว่าเพื่อนร่วมงานก็เป็นคนดีคนหนึ่งแม้เขาจะมีข้อบกพร่องอีกหลายอย่างก็ตาม

บันไดขั้นที่ 5 ใช้ประโยชน์จากคำว่าขอบคุณ เมื่อต้องพบเจอเรื่องราวที่ย่ำแย่แล้วกล่าวคำว่าขอบคุณ เพราะนั่นคือบททดสอบที่ดีของการมีชีวิตที่เข้มแข็ง หากมีคนว่ากล่าวหรือตำหนิ แทนที่จะโต้ตอบ การกล่าวคำว่าขอบคุณจะช่วยลดทอนความรุนแรงลงได้เกือบทั้งหมด และยังทำให้บุคคลนั้นแปลกใจจนอาจกลับไปพิจารณาพฤติกรรมของตัวเองได้โดยที่ตัวเราไม่ต้องพูดอะไร

เทคนิคการสร้างความคิดเชิงบวกในการทำงาน¹²

1. การสร้างความคิดบวกให้กับตนเองในชีวิตประจำวันของคนเรานั้นไม่สามารถเลือกสภาพแวดล้อมบรรยากาศและอารมณ์จากรอบข้างได้ อาจจะมีทั้งสุข ทุกข์ พอใจ ไม่พอใจปะปนกันไป สิ่งที่เราจะทำได้คือ การจัดการกับความคิดนั้นให้อยู่ในความพร้อมที่จะทำได้ดีที่สุด นั่นคือจะต้องตัดสิ่งที่ไม่ดีออกไปให้ได้ โดยการสร้างพลังใจให้ตนเอง รู้จักว่าจะอยู่อย่างไรจึงจะมีความสุข มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง เปิดใจสร้างความเข้าใจ สร้างความเชื่อใจและมั่นใจที่จะทำงานนั้น ๆ ให้สำเร็จ ซึ่งพฤติกรรมเชิงบวกของบุคคลสามารถอธิบายได้ด้วย 3 ทฤษฎีดังนี้¹² 1) ทฤษฎีความพึงพอใจในงาน (Job characteristic model) คือการทำงานให้ได้ดี ต้องเปิดใจรับงานก่อนว่างานมีความท้าทาย น่าทำงาน สร้างคุณค่าให้ชีวิต 2) ทฤษฎีการตั้งเป้าหมายที่ท้าทาย (Goal setting organization) คนที่ตั้งเป้าหมายมักจะทำงานได้ดีกว่าคนไม่มีเป้าหมาย และ 3) ทฤษฎีองค์กรพฤติกรรมเชิงบวก (Positive organization behavior –POB) ซึ่งเป็นองค์กรที่ประกอบด้วย คนในองค์กรต้องมั่นใจในตัวเอง มีความหวังในการพัฒนาสู่สิ่งที่ดีกว่า ต้องมีความอดทน และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้

2. การสร้างความคิดเชิงบวกต่อสังคม ได้แก่ องค์กรเพื่อนร่วมงาน และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยสร้างแรงบันดาลใจจากความคิดเชิงบวกด้วยการ เรียนรู้คน เรียนรู้งานไปพร้อม ๆ กัน

4. แนวทางการใช้พลังการคิดเชิงบวกในการสอนบนคลินิกในการดูแลผู้ป่วยเด็กวิกฤตของนักศึกษาพยาบาล Generation Z

การฝึกปฏิบัติการพยาบาลการดูแลผู้ป่วยเด็กวิกฤตเป็นประสบการณ์ที่ทำให้ให้นักศึกษามีความรู้สึกกังวล กลัว เครียด กัดฟัน ไม่มั่นใจ จากสาเหตุหลายประการ เช่น การขาด

ความรู้และประสบการณ์ การปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ทั้งสถานที่ อุปกรณ์ บุคลากร รวมไปถึงผู้ป่วยและครอบครัว ซึ่งสภาพปัญหาของผู้ป่วยเด็กแตกต่างจากผู้ใหญ่ทั้งความวิกฤตด้านร่างกาย ผลกระทบของครอบครัว พ่อแม่ผู้ดูแล รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีในการดูแลที่ทันสมัยและซับซ้อนมากขึ้น การสร้างพลังการคิดเชิงบวกจึงเป็นแนวทางที่จะช่วยลดผลกระทบด้านจิตใจของนักศึกษา และสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดทักษะที่ดีในการพยาบาล โดยมีแนวทางการใช้พลังการคิดเชิงบวกด้วยการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในการสอนบนคลินิكدังนี้

1. **ขั้นตอนการปฐมนิเทศ** อาจารย์ควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์นักศึกษาจะต้องได้ กิจกรรมที่นักศึกษาจะต้องทำ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่จะต้องสัมผัส ด้วยเนื้อหาที่ครอบคลุม มีขอบเขตที่ชัดเจน ใช้คำพูดที่เป็นบวกเพื่อสร้างแรง บันดาลใจให้กับนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์ ให้ความเชื่อมั่นว่านักศึกษาสามารถทำได้ ให้พลังอำนาจในการทำหน้าที่เสมือนเป็นบุคลากรคนหนึ่งขององค์กร เสมือนเพื่อนร่วมงานแต่อยู่ภายใต้การดูแลของอาจารย์นิเทศ นักศึกษาสามารถทำกิจกรรมได้แต่ต้องให้มีอาจารย์ดูแลทุกครั้งเมื่อต้องทำหัตถการที่มีความเสี่ยง กรณีการใช้เทคโนโลยีโทรศัพท์มือถือควรทำข้อตกลงกับนักศึกษาให้ชัดเจน อาจารย์ควรให้โอกาสในการใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อการเข้าถึงข้อมูลเนื้อหาวิชาการในอินเทอร์เน็ตมาประกอบการเรียนทางคลินิก แต่ต้องอยู่ในสถานการณ์และเวลาที่เหมาะสม ไม่ควรใช้มือถือต่อหน้าผู้รับบริการหรือบุคลากรที่ร่วมงานเพราะเป็นภาพลักษณ์ที่ไม่ดี อาจทำให้บุคคลอื่นมองในแง่ลบหรือส่งผลถึงการร้องเรียนพฤติกรรมบริการที่ไม่เหมาะสมได้ จึงควรแนะนำการใช้ในสถานที่ที่เหมาะสม เช่น ห้องประชุม ห้องพัก เป็นต้น

2. **การ Coaching** ด้วยการให้อิสระในการฝึกปฏิบัติงานโดยชี้แจงขอบเขตงานที่ชัดเจน ชี้แนะกิจกรรมที่อาจารย์ต้องดูอย่างใกล้ชิดเพื่อไม่ให้เกิดความเสี่ยงต่อผู้ป่วยและตัวนักศึกษาเอง บางกิจกรรมที่นักศึกษาเคยมีประสบการณ์ปฏิบัติได้คล่อง และไม่มีความเสี่ยงมากควรสังเกตอยู่ห่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาไม่ตื่นเต้น และใช้ศักยภาพของตนเองในการปฏิบัติอย่างเต็มที่ หากมีการกระทำผิดควรชี้แนะหรือตักเตือนนักศึกษาด้วยใจที่เมตตาและให้โอกาสนักศึกษาในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องหรือผิดพลาด หากนักศึกษาทำ

หน้าที่ได้ดี หากโอกาสกล่าวชื่นชมเพื่อให้นักศึกษาเกิดความภาคภูมิใจ การตรวจรายงานของนักศึกษา อาจารย์ควรให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในจุดที่บกพร่อง หากเขียนเครื่องหมายคำถามหรือบอกว่าผิด ควรชี้แนะสิ่งที่ถูก และพยายามหาสิ่งที่นักศึกษาทำได้ดี และเขียนข้อความชื่นชมในจุดที่นักศึกษาทำได้ดี เช่น “วิเคราะห์ได้ครอบคลุม ตรงประเด็น” หรือ “ค้นคว้าได้ดี” กระบวนการติดตามสนับสนุน (coaching) ด้วยการปลดปล่อยศักยภาพของบุคคลให้สามารถพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของตนเองจนสุดความสามารถ ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ (learning) มากกว่าการสอน (teaching)¹¹

3. การสอนข้างเคียง โดยลงมือทำกิจกรรมร่วมกับนักศึกษา (do/experience) ในบรรยากาศแบบเอื้ออาทร แสดงความเข้าใจ ไว้วางใจ เห็นอกเห็นใจต่อนักศึกษา ซึ่งแต่ละคนมีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน นักศึกษาที่เรียนรู้ช้าอาจารย์ต้องให้เวลาในการคิดและตัดสินใจ มีสีหน้าที่ยิ้มแย้มและเป็นมิตร ยึดหยุ่นตามความต้องการของนักศึกษาอย่างเหมาะสม การดูอาจจะทำให้นักศึกษาเครียด กระบวนการคิดไม่เกิดการสร้างสรรค์ และบรรยากาศในการเรียนไม่ดี การมุ่งเน้นความสำคัญด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติทางการแพทย์เป็นหลัก จะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีลักษณะของการสอบสวนความรู้ กัดค้น ไม่เป็นมิตร การประเมินผลการศึกษาด้วยพัฒนาการมากกว่าความรู้จะเป็นรางวัลทางจิตใจที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถมองเห็นคุณค่าและเกิดความภาคภูมิใจในวิชาชีพพยาบาล¹¹

4. การใช้เทคนิค reflection การใช้สะท้อนกลับ เป็นการที่จะปรับเปลี่ยนความคิด ทักษะคิดและเรียนรู้ตามผู้เรียนที่มีช่วงอายุที่แตกต่างกันโดยเน้นหลักปฏิบัติการสะท้อนกลับบนคลินิกให้สอดคล้องกับนิสิตพยาบาลในช่วงอายุ Generations Z มากที่สุดนั้น ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีทั้งผู้สอนและผู้เรียน โดยมีแนวทางการสะท้อนกลับที่ใช้ปฏิบัติได้ผลจริงดังนี้⁷

4.1 การสะท้อนกลับเน้นการอภิปรายการกระทำของนิสิต โดยไม่ตัดสิน หมายความว่า ผู้สะท้อนควรทำตัวเป็นกระจก มิใช่เป็นคนในกระจก ดังนั้นสิ่งที่สะท้อนออกมาจะต้อง มุ่งที่พฤติกรรมที่กระทำ มิใช่ตัวบุคคลที่ไม่ถูกต้อง

4.2 การสะท้อนกลับต้องทำในเวลาที่เหมาะสม

โดยควรสะท้อนกลับการกระทำนั้นทันทีที่สามารถทำได้แต่ไม่ควรทำในที่สาธารณะและไม่ควรทำให้ผู้รับ feedback ต้องอับอาย พึงระลึกไว้ว่าการให้ข้อเสนอกลับนี้ทำเพื่อปรับปรุงการกระทำเท่านั้น อย่างไรก็ตาม หากเป็นข้อผิดพลาดที่ร้ายแรง ผู้สอนจำเป็นต้องเข้าไปแทรกแซงการปฏิบัติของผู้เรียนทันทีและค่อยอธิบายเหตุผลประกอบภายหลัง

4.3 การทำการสะท้อนกลับในการปฏิบัตินั้น ต้องมีความกระชับในเนื้อหาอาศัยทักษะที่จะสะท้อนกลับโดยไม่ยืดเยื้อ และไม่ซ้ำซาก สิ่งที่สำคัญที่สุดของผู้ที่ให้ข้อเสนอกลับจำเป็นต้องให้ข้อเสนอกลับอย่างถูกวิธี มีฉะนั้นอาจเกิดแรงต้านจากผู้เรียน ทำให้ผลการสะท้อนกลับขาดประสิทธิภาพ แนวทางการลดการต่อต้านจากผู้เรียนที่ผู้สอนพึงปฏิบัติในการสะท้อนกลับทำได้ดังนี้ 1) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูดและรับฟังอย่างตั้งใจ 2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนการกระทำของตนเองให้มากที่สุดก่อนให้ข้อเสนอกลับ 3) กระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าที่จะประเมินตนเอง 4) เน้นให้ผู้เรียนเห็นเป้าหมายร่วมกัน โดยมุ่งไปสู่การเพิ่มประสิทธิผลของการดูแลผู้ป่วยเป็นหลัก 5) การให้ผลสะท้อนกลับควรวางอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อตรงและห่วงใย ควรเป็นสิ่งที่ผู้สะท้อนกลับได้ประสบพบเห็นจากผู้เรียนจริง 6) หยุดการสะท้อนและเปิดใจกว้างรับฟังเหตุผลพร้อมความรู้สึก เมื่อผู้รับข้อเสนอไม่ยอมรับหรือยกเลิกการให้ข้อเสนอกลับนั้นเมื่อผู้รับฟังการสะท้อนกลับนั้นไม่พร้อมที่จะฟัง

5. การฝึกทักษะการวิเคราะห์ โดยใช้กิจกรรม mind mapping เป็นกิจกรรมที่ช่วยฝึกการคิดเชื่อมโยง สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นความคิดรวบยอด ช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณและตัดสินใจแก้ปัญหาวางการพยาบาลได้ดี อีกทั้งยังช่วยให้วิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ สามารถจัดกลุ่มข้อมูลที่ซับซ้อนของผู้ป่วย เชื่อมโยงปัญหา กำหนดข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล การวางแผนและให้การพยาบาลได้อย่างเหมาะสม เป็นองค์รวมและมีประสิทธิภาพ บทบาทของอาจารย์จึงมีความสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้เกิดทักษะเหล่านี้ โดยการเป็นผู้ช่วยชี้แนะ เป็นที่ปรึกษา สร้างแรงบันดาลใจ เป็น model ที่ดีในการคิดวิเคราะห์ คอยให้กำลังใจและชื่นชมหากนักศึกษามีความคิดเชื่อมโยงได้ดี

5. ผลลัพธ์จากกรณีศึกษาในการนำแนวทางสอนในคลินิก โดยใช้พลังการคิดบวกไปใช้

จากประสบการณ์ของผู้เขียนที่ได้นำแนวทางการสอนในคลินิกโดยใช้พลังการคิดบวกไปใช้กับการสอนนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ในวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 จำนวน 8 คน นักศึกษาได้ให้ข้อมูลสะท้อนกลับประสบการณ์และความรู้สึกที่ได้จากการฝึกประสบการณ์ ดังนี้

ประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับ

ได้อิสระในการฝึกปฏิบัติงาน

“อาจารย์นิเทศให้อิสระในการฝึกปฏิบัติงาน ไม่ควบคุม แต่คอยชี้แนวทางและสร้างพลังในการฝึกงาน ทำให้นักศึกษาได้คิดวิเคราะห์เรียบเรียงบริหารการทำงานของตัวเอง ได้ อาจารย์ร่วมปฏิบัติงานไปพร้อมกับนักศึกษา ทำไปด้วยสอนไปด้วย บางครั้งคอยอยู่ห่างๆ ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน”

“ได้ทำหัตถการด้วยตนเอง โดยอาจารย์จะให้ อิสระในการทำและคอยอยู่ห่างๆ”

ได้เห็นตัวอย่างการทำงานเป็นทีมที่ดี

“ได้เห็นบรรยากาศการทำงานเป็นทีม การประสานงานกันเวลาเกิดภาวะวิกฤตกับผู้ป่วย”

“ได้สังเกตการทำ CPR การแบ่งหน้าที่กันในทีม”

ได้ความรู้และประสบการณ์ที่ดี

“บุคลากรทีมสุขภาพทั้งแพทย์และพยาบาลให้คำแนะนำและสอนทางคลินิกดีมากได้เรียนรู้จากประสบการณ์มากกว่าในทฤษฎี”

“ได้ความรู้มาก ๆ ตั้งแต่ขึ้นวอร์ดมา ได้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนๆอยู่ตลอดจากการ Conference ได้เตรียมความรู้ก่อนขึ้นวอร์ดอย่างหนักเพราะรู้ว่าอาจารย์จะถามลึก”

“ได้ดูแลเด็กที่ On ventilator ได้ทำทุกอย่าง suction ฟันยา feed นม mouth care เช็ดตัว ดูแลการทำงานของเครื่องช่วยหายใจ”

“ได้ฝึกงานในสิ่งแวดล้อมที่ดี ทั้งเพื่อนวอร์ด อาจารย์นิเทศวอร์ด ระบบบริหาร บุคลากร พยาบาลและแพทย์ที่วอร์ดรวมทั้งสถานที่และสิ่งแวดล้อมอื่นๆที่เอื้ออำนวยต่อการฝึกงานที่ได้เรียนรู้”

การสะท้อนความรู้สึกของนักศึกษา

ดีใจ อุ่นใจ มีความสุข ไม่กดดัน

“ดีใจมาก ความกังวลหายไป ความสุขเข้ามาแทนที่ เป็นวอร์ดที่ฝึกงานแล้วมีความสุขมาก บรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้มาก ไม่มีความกดดัน ประทับใจทั้งอาจารย์นิเทศที่พยาบาลและแพทย์ประจำตึก”

“ได้ทำลายกำแพงของตัวเองต่อการดูแลเด็กวิกฤตคือ ความกังวลและความกลัว”

“มีความสุขแต่ใจหายที่จะไม่ได้ดูแลน้องอีก คิดถึงน้อง อยากรู้ว่าน้องหายดีหรือยัง”

“แม้ว่าจะฝึกหนักแต่มีความสุข อยากขึ้นวอร์ดทุกวัน โรงพยาบาลไกลแค่ไหนก็จะยินดีตื่นแต่เช้าเพื่อไปฝึกงาน อยากดูแลผู้ป่วย อยากเห็นเขามีความสุข”

เชื่อมั่นในอาจารย์และเชื่อมั่นในตัวเอง

“อุ่นใจที่ได้ขึ้นวอร์ดกับอาจารย์ เชื่อมั่นในตัวอาจารย์ทั้งความรู้และประสบการณ์ อาจารย์ใจเย็นมาก ไม่เคยโกรธ หรือดุเลย ทำให้นักศึกษากล้าเข้าหา กล้าถาม สนุกกับการขึ้นวอร์ด สนุกกับการดูแลเด็ก มีความสุขอยากขึ้นวอร์ดทุกวัน”

“รู้สึกมั่นใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น เข้าใจเรื่องเครื่องช่วยหายใจและโรคที่เป็น”

“ทำให้รู้ว่าตัวเองต้องปรับปรุงตัวเองเรื่องอะไร”

ประทับใจ

“ประทับใจที่พยาบาลเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน คอยสอนและพาทำ”

“ประทับใจกุมารแพทย์ใจดีมาก คอยสอนนักศึกษาเกี่ยวกับการตรวจร่างกายเด็ก การประเมินการเจาะหลังและการอ่าน EKG”

“ประทับใจอาจารย์นิเทศ รักทุกอย่างที่เป็นอาจารย์”

“ประทับใจมาก ๆ ที่ได้ฝึกงานในสิ่งแวดล้อมที่ดี ทั้งเพื่อนวอร์ด อาจารย์นิเทศวอร์ด ระบบบริหาร บุคลากร พยาบาลและแพทย์ที่วอร์ดรวมทั้งสถานที่และสิ่งแวดล้อมอื่นๆที่เอื้ออำนวยต่อการฝึกงานที่ได้เรียนรู้และมีความสุข”

ภูมิใจและรักในการเรียนวิชาการพยาบาลเด็ก

“ภูมิใจมากที่สามารถดูแลน้องจนอาการดีขึ้น ตั้งแต่ใส่เครื่องช่วยหายใจ จนสามารถถอดเครื่องช่วยหายใจสามารถหายใจได้เอง”

“การฝึกครั้งนี้ทำให้รักในวิชาการพยาบาลเด็ก และวัยรุ่นมากขึ้น เพราะคิดเสมอว่ายาก แต่ตอนนี้หนูมีความสุข รู้สึกดีและหนูทำได้”

“ภูมิใจที่ได้ทำกิจกรรมเองทุกอย่างอาจารย์ให้อิสระในการทำงานเหมือนจบไปแล้วรู้สึกดีมากเลยค่ะ”

บทสรุป

การสร้างพลังการคิดเชิงบวกมาเป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการดูแลเด็กวิกฤตของนักศึกษา

พยาบาลนั้น สามารถนำมาใช้เพื่อให้เกิดผลลัพธ์สมรรถนะของนักศึกษาอย่างแท้จริง นอกจากนักศึกษาจะได้รับความรู้และประสบการณ์ทางการพยาบาลที่หลากหลายแล้ว นักศึกษายังได้เรียนรู้ตัวอย่างการทำงานเป็นทีมจากสหสาขาวิชาชีพในโรงพยาบาล ได้เรียนรู้บรรยากาศการทำงานที่มีความสุข ได้เห็นตัวอย่างที่ดีในการทำงานทั้งต่อผู้ร่วมงานและผู้ป่วยกับครอบครัว ส่งผลให้นักศึกษามีทัศนคติต่อวิชาชีพที่ดี รักในวิชาชีพและมีความสุขในการทำงาน พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองเพื่อให้เป็นพยาบาลที่ดีและมีคุณภาพต่อไป

References

1. Kaewsringam N. Positive thinking. Teacher Journal 2004;1(2):76-8. (in Thai)
2. Apichutboonchock S. Student nurses' experiences of individually nursing care and holistic care in pediatric intensive care unit of students in third year of baccalaureate nursing program. Vajira Medical Journal 2014;58(3):33-41 (in Thai)
3. Khamnungsit I, Ratchukul S. Experiences of being pediatric intensive care nurses. Journal of Nursing Science Chulalongkorn University 2016;28(1):127-38 (in Thai)
4. Kaewwchien S. Role of nurses in pediatric critical care. (Internet). 2017 (cited 2018 October 20); Available from, http://thaipedlung.org/topic/demo/25_Role_Nurdemo.pdf.
5. Gray R, Pattaravanich U, Lucktong A, Sangkla J. Quality of life among employed population by generations. Bangkok. 2016.
6. Chicca J, Shellenbarger T. Connecting with generation z: approaches in nursing education. Teaching and Learning in Nursing 2018;13:180 –84
7. Wongsaree C. Generation z clinical teaching in adult nursing practicum course for generation z collegian. Journal of Boromarajonani College of Nursing, Bangkok [Internet]. 1May2015 [cited 22 Oct.2018]; 31(2): 130-4. Available from: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/bcnbangkok/article/view/47641> (In Thai)
8. Phothidara Y. Nursing education management: for student generation y. Journal of Nursing Science and Health [Internet]. 8Mar.2012 [cited 22Oct.2018]; 34(2):61-9. Available from: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/nah/article/view/761> (in Thai)
9. Rachapakdee P. The needs of nursing students during practice in the intensive care unit. (Internet). 2017 (cited 2018 October 20); Available from <http://jes.rtu.ac.th/rtunc2017/pdf/Oral%20Presentation> (in Thai)

10. Chaowalit A, Nasae T. Ethics of teaching in baccalaureate nursing program. *Songklanagarind Journal of Nursing*. 2016;36(3):261-270 (in Thai)
11. Aekwarangkoon S, Toorerat U. The integration process of experiential learning, coaching and positive development for developing the competency and pride in the profession of nursing Students. *Kuakarun Journal of Nursing* 2013;20(2):5-15 (in Thai)
12. Deesrikaew S. Positive thinking. (Internet). 2014 (cited 2018 October 20); Available from, <http://kidlifeplus.blogspot.com/014/02/1-20-1-40-60-42-2550-23.html> (In Thai)
13. Pinchaleaw D. Mental health promotion with positive thinking. *Journal of Police Nurse* 2016;8(2): 223-30 (in Thai)